

La Safor

ADÉS I ARA. ARXIU HISTÒRIC DE GANDIA ► PERSONES I PERSONATGES

Protagonista del primer terç del segle XX. Ignacio Gómez Trevijano és una de les persones més oblidades en la tradició republicana de la comarca. Arribat a Gandia, des de la Rioja, per la gestió d'assumptes del port i del tren d'Alcoi, va ser líder del republicanisme local fins la seua mort poc després de la proclamació de la II República, l'abril de 1931. Va tenir un gran protagonisme en la creació de l'actual cementeri municipal, l'any 1924.

Gómez Trevijano: El patriarca de la república

► «Don Ignacio», al front de l'Ajuntament de Gandia quan va caure la monarquia, va patir la divisió de les famílies republicanes

Jesús. E. Alonso
Arxiver

■ Possiblement, una ciutat-ciutat es caracteritza per ser un punt de trobada, d'encontre i creuament de gents amb interessos i procedències ben diversos. Els **Vallier**, els **Rignon** o els **Roman**, francesos, els **Moran** i els **Trénor**, irlandesos, o els **Gutiérrez** de Cadis i Barcelona són tan sols alguns exemples en la història gandiana.

La saga dels **Gómez-Trevijano** arribà des de la Rioja arran de la construcció del port de Gandia i presentava un perfil professional lligat a l'enginyeria i els negocis, així com, alhora, un flaire polític pregonament republicà.

A les cinc i mitja de la vesprada del 14 d'abril de 1931, una acta donava testimoni de la renúncia de l'alcalde de transició, **Josep Roman**, davant dels presidents dels diferents comitès republicans de la ciutat ducal. La bandera tricolor era hissada al balcó municipal i començaven les manifestacions i les músiques festives, així com la crema de l'efígie del rei.

Al cap d'una estona, en un saló de plenaris de gom a gom, es conformava una Junta Municipal Provisional que, per aclamació, seria presidida per un ancià plorós de joia: **Ignacio Gómez Trevijano**. Pocs mesos després, tanmateix, el venerable patriarca, **Don Ignacio**, malgrat les alegries postreres, faltava d'un atac al cor.

A la seua mort, fins i tot el periòdic socialista *El Popular* li dedicava paraules ben amables i sentides, si bé no deixava de recordar el que patia **Don Ignacio** per la divisió entre les famílies republicanes. També retreia a l'alcalde entre 1931 i 1933, **Miguel Oltra Ribera** que al soterrar, massiu, no li retera uns honors pòstums. *El Pueblo*, òrgan oficial del PURA en València, li dedicava també unes línies, si bé poc explícites, de la seua vida. Li desitjava la «paz honrada de los laicos nobles».

Revista de Gandia, «La vieja regañona», va fer mutis pel foro, malgrat que havia tingut una relació amable quan Trevijano era president del Sindicat de Policia Rural en els anys de **Miguel Primo de Rivera** al poder. Fins i tot el març de 1930, Gómez-Trevijano i

Revista havien coincidit en contra del sistema d'elecció dels ajuntaments d'aquell moments de transició. Precisament quan el mateix Don Ignacio havia estat «designat» alcalde accidental per l'autoritat competent.

Ignacio, nascut al poble d'Albelda, proper a Logroño, al febrer de 1855, va arribar a Gandia a la seua trentena, probablement per representar el seu germà **Donato** en diversos afers relacionats amb el port i el tren d'Alcoi. Segons *El Distrito de Gandia*, Donato era «verdadero héroe de esta fiesta... autor del trazado y concesionario de la línea». El seu germà major va arribar a construir unes 34 cases al carrer del Grau que, finalment, prendria el nom de «Trevijano». Ben prompte, Ignacio va esdevenir un propietari arrelat a la ciutat. A Gandia va veure morir la seua dona, **Martina Rodríguez**, als seus 26 anys, probablement en infantar una xiqueta, també nomenada Martina. Tres anys més tard, el novembre de 1890, a la Col·legiata, contreia matrimoni amb **Clara Rignon Velázquez**, també vídua, de 47 anys i hereva de dues famílies d'èxit i patrimoni. Amb ella i amb Martina habitava al número 46 de la Vila Nova del Trapig i amb dues serventes de Potries, les germanes **Dolors i Benvinguda Gironés Almúnia**. No per casualitat, el 13 de novembre de 1889 ens el trobaríem en la inauguració de les obres del tren d'Alcoi junt a l'enginyer en cap, **Juan Boix**, i altres personalitats.

Idees modelades en la I República

Malgrat el seu afincament a Gandia, la seua vida va transcórrer molt integrada en la seua família riojana i republicana. Els ecos de societat de la premsa de l'època ens donen una complida ressenya de les visites i estades estiuenques a la seua terra pairal, on es trobava amb els seus germans **Valentín**, Donato (resident a Madrid) i **Ángel**. Tant a Logroño com en la finca paradisiaca de La Dehesa que el seu germà Valentín posseïa vora de la carretera de Sòria, i on es reunien els republicans d'aquella regió.

Don Ignacio havia modelat les seues idees democràtiques amb la I República. En els inicis del XX havia protagonitzat una solitària i quiotesca defensa del republicanisme front a les xarxes caciquils de conservadors i liberals. Pel 1903 formava part del comitè local d'Unión Republicana, pre-

4

«El 1906 el veiem demanant el ferrocarril de via ampla junt a totes les forces vives de la ciutat de Gandia»

«Malgrat el seu afincament a Gandia, la seua vida va transcórrer integrada en la família riojana i republicana»

sidida per **Salmerón** a nivell estatal i per **Francesc Ferrer Salvador** a Gandia.

Tot i això, Trevijano semblava estar molt integrat en la vida local gandiana. El 1906 el veiem demanant la via ampla del ferrocarril junt a totes les forces vives de la ciutat, inclosos **Joaquim Ballesster**, el marquès de **González** o **Sinibaldo Gutiérrez**. El 1909 formava part de la comissió d'Indústries Derivades que organitzava l'exposició regional junt a altres pròcers locals, com el seu veí **Antonio Buada** o **Constantino Castelló**.

El 1911 va ser un any fatídic, ja que després de la greu revolta contra la guerra del Marroc seria tancat l'Ateneu Republicà i molts dels seus líders exiliats i esparso. Don Ignacio es va trobar entre els reorganitzadors del republicanisme local que van formar la societat *Fraternidad Republicana*, la qual arribaria al punt més àlgid

5

► **IMATGES DE LA VIDA DEL POLÍTIC GANDIÀ** **1** El carrer de Sant Francesc de Borja de Gandia, on tenia la casa Ignacio Gómez Trevijano, en una imatge que data de principis del segle XX. **2** Ignacio Gómez Trevijano, amb el barret que era habitual en l'època que va a cavall dels segles XIX i XX. **3** La família del polític republicà dins de la casa del carrer Sant Francesc de Borja. **4** Gómez Trevijano, a la dreta en una imatge presa en els tallers del ferrocarril Alcoi-Port de Gandia, en el Grau, a finals del segle XIX. En bona mesura, eixe projecte va ser impulsat per ell. **5** **ARXIU HISTÒRIC MUNICIPAL DE GANDIA** **5** L'actual cementeri municipal de Gandia, situat a la carretera d'Almoines, un altre dels projectes de la ciutat de Gandia en el que va contribuir Trevijano. **6** **XIMO FERRI**

amb la construcció d'uns locals dignes al passeig de les Germanies i la publicació del setmanari *Germinal*. Potser els darrers anys de la primera dècada del segle XX serien dels més remarcables en el seu activisme polític local, de la qual cosa donen testimoni les actes municipals i les mateixes cròniques de *Germinal*.

Els seus continus precis (sobre subsistències, construcció de voreres, escoles nocturnes...) serien

atesos, si més no sobre el paper, pel molt catòlic alcalde **Terrades**, que «prometeu hacerlo así». Certament, no parava: semblava ser una mena de «policia punxa» per al bon compliment dels acords i no cabia dubte: era una persona influent. Així, en la sessió de l'11 de setembre de 1918 plantejava la necessitat de fer un cadastre actualitzat i en la del 10 de febrer de 1919, junt a **Melis, Morant** i **Terrades**, presentava un detallat dictamen sobre l'emissió

d'un emprèstit per construir el nou cementeri que avui tenim en la carretera d'Almoines.

També va formar part d'un grup de quatre regidors que demanaven que les places de treballadors de l'Ajuntament es cobriren per oposició i no amb els paniaguados del marquès de González o dels Morantistes. A més a més, proposava solucions concretes davant de problemes enquistats.

Tot amb tot, sembla força significatiu, també, que després dels virulents enfrontaments entre clericals i anticlericals ocorreguts en els primers anys del segle, al any 1918 Don Ignacio consentira la celebració d'un «Te Deum» a la Seu de Gandia amb motiu de la fi de la famosa grip d'aquell any: «el señor Trevijano... no ve inconveniente en ello, siempre que dicho acto no ocasione gastos que tenga que sufragar el Municipio; y como contestó el señor Terrades que nada de esto había, quedó aprobada la proposición». Un capteniment, doncs, conciliador; lluny del paper tradicional dels republi-

cans, que generalment eren acusats de ser «martirio de las beatas».

Pel 1919 Trevijano era president de la comissió organitzadora de la Comunitat de L'auradors de Gandia, encarregada de cobrir les places de guardes rurals. El 1923, davant la suspensió de l'Ajuntament presidit per **Diego Morell**, seria segon tinent d'alcalde de la Junta Provisional presidida per **Josep Maria Serra Cortell**. El 1924, en plena dictadura de **Primo de Rivera**, seria elegit president del Sindicat de Policia Rural, càrrec per al que seria reelegit dos anys més tard. Pel 1925-1926 formava part de la junta rectora de Foment d'Agricultura, Indústria i Comerç, sent conseller pel ram d'agricultura durant la presidència de **José Irazzo Rodríguez**.

Al capdavall, doncs, ens trobem davant d'un republicà moderat, relacionat amb l'oligarquia local i propici al consens, però sens dubte, també, un gran impulsor de mesures modernitzadores de la ciutat i de la seua administració.

AGENCIA ESTATAL DE ADMINISTRACIÓN TRIBUTARIA
DELEGACIÓN ESPECIAL DE VALENCIA

Dependencia Regional de Recaudación - Equipo Regional de Subastas

SUBASTAS DE BIENES PRESENCIAL Y POR INTERNET

Agencia Tributaria

Próximos bienes a subastar, entre otros:

✓ Viviendas: València, Salem, Gandia, Vinaròs. ✓ Parcelas rústicas: Sueca. ✓ Parcelas urbanas: Villalonga.	✓ Locales comerciales: Torrent. ✓ Garajes/trasteros: València, Alcoi, Gandia.

Más información, en www.agenciatributaria.es

Equipo Regional de Subastas: Avda. Blasco Ibáñez, 50 - VALENCIA

